

SIİRT İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

2020

ORTAOKUL

19 - 23 EKİM

5

ÖDEU TAKİP SİSTEMİ

SOSYAL BİLGİLER 5 BİREY VE TOPLUM ÜNİTESİ DERS ÖZETİ

Sosyal Bilgiler dersi, bizi hayata hazırlayan, bize bilgi ve beceri kazandıran, bizim yararlı bir vatandaş ve aynı zaman da iyi birey olarak yetiştirmemizi sağlayan bir derstir.

Sosyal Bilgiler Dersi;

- Milletimize ait bağımsızlık ve egemenlik sembollerinin neler olduğunu öğrenmemizi sağlar.
- Vatandaşlık hak ve sorumluluklarımızı öğrenmemizi sağlar.
- Devletimize, milletimize ve bayrağımıza karşı sevgi, saygı ve güven duygusunu artırır.
- Atatürk ilke ve inkılâplarının öğrenilmesini ve korunmasını sağlar.
- Etkin ve sorumlu bir vatandaş olmamızı sağlar.
- Türk tarihini ve kültürünü öğrenmemize yardımcı olur.
- Ülkemizi ve dünyayı tanımamızı sağlar.
- Demokratik yaşam kurallarını öğretir.
- Beraber yaşama, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme duygularımızı geliştirir.
- Bilimin ve tekniğin gelişmesinin insan hayatı üzerindeki etkilerini öğretir.
- Yaşadığımız çevrenin coğrafi özelliklerini tanımamızı, insanlar ve doğal çevre arasındaki ilişkileri anlamamızı sağlar.
- Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik, kültürel ve sosyal ilişkilerini öğrenmemizi sağlar.

Sosyal Bilgiler dersinin bir amacı da bizim etkin bir vatandaş olmamızı sağlamaktır.

Etkin Vatandaş: Haklarını ve sorumluluklarını bilen, karşılaştığı sorunları hak, özgürlük ve sorumluluk temelinde çözmeye çalışan, toplumsal sorunlara karşı duyarlı olan bireylere **etkin vatandaş** denir.

Hayatımız boyunca her gün birçok olaya tanık oluruz. Bunlardan bazıları bizden kaynaklanır, bazıları bizim dışımızda gelişir. Günlük hayatta birçok olayla karşılaşırız. Bazı olayları da televizyon, gazete, dergi, internet gibi iletişim araçlarından öğreniriz.

Olay: Ortaya çıkan, meydana gelen, olup biten şey ya da duruma olay denir.

Sosyal Bilimler: Dünyada gerçekleşen olayları, insanların sosyal ve kültürel faaliyetlerini, toplumsal olayları inceleyen bilim dalıdır. Sosyal Bilimler, hayatımızın her alanında yer alan bilim dallarının genel adıdır.

Sosyal Bilim Dalları: Tarih, Coğrafya, Psikoloji, Sosyoloji, Ekonomi, Din Bilimleri, Filoloji, Arkeoloji, Hukuk vb. bilim dallarıdır.

Sosyal Bilgiler dersi sosyal bilim dallarının genel bir özetidir. **Örneğin** trafik kazalarının sadece bir nedeni yoktur. Trafik kazaları;

- Sürücü veya yolcu hatalarından,
- Yol veya araç kusurlarından,
- Hava ve iklim şartlarından kaynaklanabilir.

Örneğin hava kirliliğine; arabaların egzozlarından çıkan gazlar, fabrika bacalarından çıkan dumanlar, kalorifer yakıtlarının dumanları, termik santrallerden çıkan dumanlar, tozlar, orman yangınları vb. neden olabilir.

Aynı şekilde hava kirliliği, doğal dengenin bozulmasına, canlı hayatının tehlikeye girmesi, sağlık sorunları, küresel ısınma, çevre sorunları gibi sonuçlar doğurur.

Olayların Özellikleri

- Her olayın birden fazla nedeni ve sonucu olabilir.
- Her olay birden fazla olumlu ya da olumsuz sonuç doğurabilir.
- Toplumsal olaylar her zaman aynı sonucu doğurmaz.
- Her toplumsal olayın farklı sonucu vardır.
- Olaylar insanları farklı şekillerde etkiler. Aynı olay herkesi aynı şekilde etkilemez.
- Olaylara sadece insanlar sebep olmaz. Hayvanlar, doğal çevre ya da iklimsel şartlar da olaylara sebep olabilir.
- Bir olayın sonucu başka bir olayın sebebi olabilir.

Etkin vatandaş;

- Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır.
- Sorumluluk bilinciyle hareket eder.
- Haklarını aramak için dilekçe yazar.
- Toplumsal sorunlar karşısında duyarlı olur.
- Haklarını, başkalarının haklarını kısıtlamayacak şekilde kullanır.
- Toplumsal sorunlara çözümler üretir ve kendini geliştirir.
- Demokratik kurum ve değerleri benimser ve bunları uygular.
- Seçim zamanı geldiğinde oy kullanır.
- Vergisini düzenli olarak öder.
- Askerlik görevini yerine getirir.
- Kanunlara ve kurallara uyar.
- Ülke yönetimine katkı sağlar.
- Üretim yaparak ülke ekonomisine katkıda bulunur.

Çok Boyutluluk: Bir olayın birden fazla nedeni ve sonucu olabilmesine o olayın çok boyutluluğu denir.

1) Resmi kurumların dışında kalan bağımsız olarak çalışan, üyeleri gönüllülük usulüyle alan kurullara **sivil toplum kuruluşu** denir.

Aşağıdakilerden hangisi sivil toplum kuruluşudur?

- A) Siirt Devlet Hastanesi
- B) Ankara Valiliği
- C) Lösev
- D) İstanbul Devlet Radyosu

2) Aşağıdakilerden hangisi öğrencilerin sorumluluklarından biridir?

- A) Oyun oynamak
- B) Ödevlerini yapmak
- C) Odasını toplamak
- D) Hastaneye gitmek

3) Rollerimiz zamana ve bulunduğumuz yere göre değişebilir.

Hangisi çalışarak sahip olabileceğimiz bir roldür?

- A) Evlat B) Torun C) Mühendis D) Kardeş

4) Hak ve sorumluluklarımızı bilirsek daha etkin bir vatandaş olabiliriz.

Aşağıdakilerden hangisi etkin bir vatandaşın yapması gereken bir davranış değildir?

- A) Trafik kurallarına uymamak
- B) Vergi vermek
- C) Okul eşyalarını korumak
- D) Çevreyi temiz tutmak

5) Aşağıdakilerden hangisi evde uymamız gereken sorumlularımızdan biridir?

- A) Ödevlerimizi yapmak
- B) Okula zamanında gitmek
- C) Odamızı toplamak
- D) Oyun oynarken kurallara uymak

6) Hak ve sorumluluklarını bilen biri için hangisi kesin olarak söylenebilir?

- A) Müzik dinlemekten hoşlanır
- B) Sık sık kütüphaneye gider
- C) İyi bir vatandaşır
- D) Voleybol oynamayı sever

7) Araba yarışlarında önemli olan hız değildir. Bütün takımın uyum içinde çalışması başarıyı getirir.

Yukarıda vurgulanan düşünceye uygun başlık hangisi olabilir?

- A) Başarılı takım
- B) Araba yarışları
- C) İş bölümü ve başarı
- D) Uyumsuzluk

8) Sahip olduğumuz en önemli hak hangisidir?

- A) Sağlık hakkı B) Eğitim hakkı
- C) Barınma hakkı D) Yaşama hakkı

9) Aşağıdakilerden hangisi dünyadaki çocukların haklarını korumakla görevli kurumdur?

- A) Unicef
- B) İçişleri Bakanlığı
- C) Sevgi Evleri
- D) Milli Eğitim Bakanlığı

10) Afrika'da iç savaştan dolayı yeterli beslenemediği için çocuklar hayatını kaybetmektedir.

Afrika'da çocuklar savaştan dolayı hangi haklarını kullanamamaktadır?

- A) Eğitim hakkı
- B) Barınma hakkı
- C) Beslenme hakkı
- D) Oyun oynama hakkı

11) Ortak amaç, çıkar ve görüşler çerçevesinde birleşen en az iki kişiden oluşan bireylerin bütününe gurup denir.

Aşağıdakilerden hangisi bu gruptandır?

- A) Alışveriş merkezindeki insanlar
- B) Pazarda koşturan kadınlar
- C) Sokakta oynayan çocuklar
- D) Okula giden öğrenciler

12) Hangisi dilekçe yazmanın faydalarından biri **değildir?**

- A) Sorunların çözümüne katkı sağlar
- B) Hakların aranmasına yardımcı olur
- C) Vatandaşların mesleklerine yardımcı olur
- D) İnsanların sorularına cevap bulmasını sağlar

13) Yan apartmanda kavga olduğunu gören Ahmet Bey hemen polisi aramış. Polis olay yerine gelip kavgayı ayırmıştır.

Buna göre Ahmet Bey için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir.

- A) Sorumsuzdur
- B) Bencildir
- C) Çıkarıcıdır
- D) Duyarlıdır

14) Milli Eğitim Bakanlığının yeni okullar açması hangi hakkın kullanılmasına yönelik bir çalışmadır?

- A) Eğitim hakkı
- B) Yaşama hakkı
- C) Barınma hakkı
- D) Oyun oynama hakkı

15) Dünyanın birçok yerinde çocuk hakları sözleşmesinde yasaklanmış olmasına rağmen çocuklar savaşlarda asker olarak kullanılmıştır.

Yukarıdaki parçaya göre çocukların savaşılmaya zorlanması hangi hakların çiğnendiğini gösterir?

- A) Beslenme hakkı
- B) Oyun oynama hakkı
- C) Sağlık hakkı
- D) Yaşama hakkı

16) Sevda 10 yaşında bir öğrencidir. Boş zamanlarında müzik dinlemeyi film izlemeyi kitap okumayı çok sever.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sevdanın sahip olduğu rollerden biri olmayabilir?

- A) Sınıf başkanlığı
- B) Müzik kulübü
- C) Öğrenci
- D) Apartman yöneticiliği

17) Aşağıdakilerden hangisi sosyal bilgiler dersi içerisinde **yer almaz?**

- A) Ülkemizdeki dağlar
- B) Dikdörtgenin hesaplaması
- C) Kültürel guruplar
- D) Örf ve adetlerimiz

18) Kitap ve resim kulüplerinde arkadaşlarımızla uyum içinde yaşamayı kaynaşmayı duygularımızı ve fikirlerimizi sanatla anlatmayı öğreniriz?

- 1- Birlikte çalışma
- 2- Kültürel etkileşim
- 3- Sanat sevgisi

Kulüplerin hangi davranışlara katkı sağlaması beklenir?

- A) 1
- B) 1-2
- C) 1-3
- D) 1-2-3

19) Anneme doğum günü için yumurta haşlama makinası aldım. Onu verdikten sonra beraber okulda voleybol antrenmanlarına gideceğim.

Yukarıdaki parçada konuşan kişi hangi gruplara sahiptir?

- A) Aile –voleybol takımı
- B) Voleybol takımı-satranç kulübü
- C) Aile –basketbol takımı
- D) İzci kulübü –aile

20) Çevremizde yaşanan bir olayı incelerken dikkat etmemiz gereken bilgiler vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu bilgilerden değildir?

- A) Olayları her yönüyle almaliyiz
- B) Olayların bütün sonuçlarını incelemeliyiz
- C) Sadece sebeplerle ilgilenmeliyiz
- D) Olayların çok boyutluluğunu dikkate almaliyiz

CEVAP ANAHTARI

Türkçe

- 1) D
- 2) C
- 3) C
- 4) B
- 5) D
- 6) A
- 7) D
- 8) D
- 9) D
- 10) C
- 11) B
- 12) D
- 13) A
- 14) C
- 15) A
- 16) B
- 17) D
- 18) A
- 19) B
- 20) C

Matematik

- 1) B
- 2) C
- 3) B
- 4) B
- 5) C
- 6) C
- 7) D
- 8) B
- 9) B
- 10) D
- 11) A
- 12) D
- 13) B
- 14) A
- 15) B
- 16) C
- 17) C
- 18) D
- 19) B
- 20) C

Fen Bilimleri

- 1) C
- 2) B
- 3) A
- 4) C
- 5) D
- 6) A
- 7) C
- 8) D
- 9) A
- 10) B
- 11) C
- 12) A
- 13) B
- 14) D
- 15) A
- 16) C
- 17) D
- 18) D
- 19) B
- 20) A

Sosyal Bilgiler

- 1) C
- 2) B
- 3) C
- 4) A
- 5) C
- 6) C
- 7) C
- 8) D
- 9) A
- 10) C
- 11) D
- 12) C
- 13) D
- 14) A
- 15) D
- 16) D
- 17) B
- 18) D
- 19) A
- 20) D

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

- 1) C
- 2) A
- 3) D
- 4) B
- 5) B
- 6) C
- 7) B
- 8) D
- 9) D
- 10) B
- 11) C
- 12) D
- 13) A
- 14) B
- 15) C
- 16) B
- 17) A
- 18) D
- 19) D
- 20) B

İngilizce

- 1) B
- 2) A
- 3) C
- 4) A
- 5) C
- 6) C
- 7) B
- 8) A
- 9) B
- 10) D
- 11) D
- 12) B
- 13) C
- 14) C
- 15) B
- 16) C
- 17) B
- 18) D
- 19) C
- 20) B

EMEĞİ GEÇEN ÖĞRETMENLERİMİZ

AR-GE EKİBİ

MEHMET SALİH YILMAZ
Müdür Yardımcısı

ZEHRA TOKER
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

FATMA BAYKAN
Türkçe Öğretmeni

HALİL EKİN
Matematik Öğretmeni

DENİZ YILMAZ
Fen Bilimleri Öğretmeni

ZÜLFÜKAR GÜNEŞ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

ENVER GEÇGEL
Din Kültürü Öğretmeni

ÖZLEM ÖZGÜVEN
İngilizce Öğretmeni